

muer le fumier avec la fourche»; i d'altres localitzacions innombrables, sobretot llenguadocianes, però també alpines, alverneses, gascones, etc. Ara bé el fet de ser el nostre *foija* un derivat postverbal, segons exigeix aquesta etimologia, és l'únic capaç de donar una explicació satisfactòria de la *ó* tancada del substantiu *foija*, d'acord amb la *o* analògica que ja s'ha d'esperar en un verb.

I hi ha derivats postverbals en -A, ben comparables, doncs, amb el nostre *foija*: fr. mj. i mod. *fouge* [fi segle XIV], avui a Nantes, «trou creusé par le sanglier», fr. mj. *fouges* «vestiges du cerf», tolosà *fojto* 'fouissement' (Doujat) ja usat per Goudoull a primers del S. XVII, avui *focho* (vigno a la ~ «vigne à travailler à la bêche», Visner.

Doncs si encara ens quedessin alguns escrúpols sobre l'ètimon FODICARE, ens els acabaríem de llevar l'ariegès *houzegà* (Soulan, *Bouts d. Mount.* IV, 42), Massat *fousegà* «chercher en creusant» (id., 1931, 23), Barossa *houdèga* «hure du cochon, du sanglier» (Ferrière, FEW), on encara resta palpable el nexa -DIC-, així com *fudugar* 'furgar buscant en terra': que AlCM reporta de la Vall d'Aneu (assimilació de **fudegar*): val a dir que la conservació de la -D- exigeix que aquest sigui una supervivència del pre-català parlarès (com *Padule*), cf. E. T. C. I, 122, 126, 129.

No deixa d'haver-hi alguna representació d'aquesta família en terres de Migjorn. Sobretot una curiosa forma arabitzada, plural, que semblaria correspondre a un substantiu **fúgga* romànic singular: el que ens consta en tot cas és que el plural fracte *al-fúgúg* (que segons el sistema àrabic podia correspondre a un singular **fúgga*) designava el mateix que l'àrab *sarādīb*, a Fraga, abans de la Reconquesta, o sigui uns soterranis on els fragatins es refugiaven en cas d'atac dels nostres cristians, segons notícia de la Cosmografia d'Al-Qazwni († 1283).²

Com tanmateix ja s'havia d'esperar de la situació nòrdica de Fraga, aquest *fúgga* més que fonèticament mossàrab (difícilment tindríem *gg* de *ɖc* segons la fonètica mossàrab) seria pròpiament català, si bé anterior a la Reconquesta. En canvi hi degué haver un verb mossàrab per a 'fotjar els pores', si bé no provinent de FODICARE sinó del mateix FODIARE que ha donat el cast. *bozar* en aquest sentit: val. *fussar* usual segons sembla a Castelló,³ *fusar* en el val. apitxat del dicc. de Lamacca (que ja vaig assenyalar en el DCEC HOZAR), i també usual a la Marina d'Alacant: «terra prop / la *fu<s>sa* el porc», frase proverbial a Callosa d'En Sarrià (Salvà, *Callosa* II, 128); sembla voler dir que el camp veí a la casa d'habitació no és el més productiu, perquè el furga o fotja el porc domèstic.

Fotge Ulledeona «lloc pla on s'estableix la carbonera o sitja de carbó», provinent de la idea de 'clot' tal com *sitja*. *Fotgera* 'fanguera', Vic (DAg.). *Fotjar* (V. supra). *Enfotjar*. En el DCEC (IV, 941) vaig assenyalar la versemblança que continguin una evolució basconitzant del nostre *foija*, el bc. ronc. i bnav. *botxe*, sul. *botxu* 'despeñadero', bisc. *botxo* 'fossette', nav. i alab. *bocho* «hoyo», bilb. i santand. *boche*, id., san-

tand. *joche* «hueco que en la hierba del pajar hacen los vaqueros para dormir en él»; amb la possibilitat que el cast. *bache* 'fotja de camí' resulti d'un encreuament del bascongat *boche* amb BAG 'caiguda', cast. dial. *baque*.

¹ Segons MLWagner (*ARom.* xx, 354), també vindria d'aqueix FODIUM, el logud. *poya*, *poju*, de sentit ben semblant al nostre *foija*: «pozza, pozzanghera», només que amb la F- alterada per influència dels descendents de PUTEUM: cat. *pou*, sard *puttu*. Havent-hi logudorès *foja* i campidanès *fojina* 'bassal, toll', que el mateix Wagner (*ARom.* XIX, 18) explicava per FÖCEM (> FOU), em pregunto si *poju* i *poya* no venen més aviat d'aquest sota influència del cat. *pou*. — ² Levy-Provençal, *Al-Himyari*, p. 202; Alemany, *Geogr. Pen. Ibér. según los árabes*, 133n. ³ GColon, *BSCC* xxxiv, 301. A despit de l'obcecat escepticisme de Colon, el tractament -DI->ç sorda va quedar demostrat de sobres en el DCEC, no sols per a *bozar* sino en una munició de casos (*raza*, *tropezar*, *tropieza* TRIPEDIA, *almuerzo*, *amarizar*, *bazo*, *gozo*, *granzas*, *vergüenza*, etc.). Cap raó, a causa d'això, per parlar de castellanisme: aquest tractament era també mossàrab no sols castellà i portuguès (veg. els citats articles *tropezar*, *tropieza* i el mossàr. *čincipesa* CENTIPEDIA, veg. CENT), i justament la *u* de *fussar* és prova eloqüent del pas a través de l'àrab o mossàrab.

Fotjar 'furgar', V. *foija* II *Fòtic*, *foto*, *foto-*, *fotòbia*, *fotogènic*, *-ènia*, *fotògraf*, *fotografia*, *fotografiar*, *fotogràfic*, *fotograuat*, *fotometria*, *fotosfera*, *fototípi*, *-típic*, V. *fòsfor* *Fotracada*, *foiral*, *foiralada*, *foiranca*, V. *foire*

FOTRE, del ll. vg. FÜTTĒRE, llatí FŪTŪĒRE 'copular, practicar el coït'. □ 1.ª doc.: orígens.

L'Usatge xxxv, *Qui se sciente*, porta en l'antiga versió catalana: «qui, son scient, ociurà son senyor, de man o de lenga <amb la seva mà> o ordenant-ho a un altre» o son fil leyal, o li *fotrà* sa muler, o li *tolrà* sa muler o son castel --- deu venir en poder de son senyor, ab tot quant él tenga, a sa volentat a fer, cor gran bayà és» (gran traïció) (NCL, p. 74); «la ha *fo-tuda*: habuit rem cum ea, subagitavit», JnEsteve (*Li. Eleg.* i-5-d). Omès o silenciats en la major part de les nostres fonts, ací i allà n'apareixen testimonis que ens permeten de sentir la presència constant del mot fins a l'ús actual, tan difós i de sentit difús a còpia d'abusar-ne: «*fo-tuda*, *fo-tre*, *foti*, *fo-te*, *fota*, *fo-t*» en el *Torcimany* d'Aversó, «*fo-tre*: futuere» en el *Li. Eleg.* de JnEsteve (h-1-v).

Per al descabdellament semàntic és bàsica la nota de Spitzer en *W. u. S.*, 211-3, i suggestiva la de John T. Orr, *Outre, poutre... et foutre*, *RLiR*, c. 1935. Entre els usos desviats i translàtics no és ben fàcil d'explicar-se el naixement de *fotre's* de 'burlar-se d'algú, escarnir-lo', comú al català amb les llengües de França (fr. *se foutre*, *je m'en fous*, oc. mod. *se foutre* «se moquer, se gausser»: rodan. *me n'en foute*, mars. *m'en*